

Žaloba pro zmatečnost

Žalobu pro zmatečnost nemůže podat každý účastník řízení, ale pouze ten, kterému nebylo rozhodnutím odvolacího soudu plně vyhověno, popřípadě kterému byla tímto rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jeho právech, jestliže ji lze odstranit zrušením žalobou pro zmatečnost napadeného rozhodnutí. Rozhodujícím je přitom výrok rozhodnutí odvolacího soudu, protože existenci případné újmy na právech účastníka lze posuzovat jen z procesního hlediska....

Žalobu pro zmatečnost nemůže podat každý účastník řízení, ale pouze ten, kterému nebylo rozhodnutím odvolacího soudu plně vyhověno, popřípadě kterému byla tímto rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jeho právech, jestliže ji lze odstranit zrušením žalobou pro zmatečnost napadeného rozhodnutí. Rozhodujícím je přitom výrok rozhodnutí odvolacího soudu, protože existenci případné újmy na právech účastníka lze posuzovat jen z procesního hlediska, nikoli podle hmotného práva, neboť pak by šlo o posouzení věci samé. Při tomto posuzování také nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení účastníka řízení, ale jen objektivní skutečnost, že rozhodnutím soudu mu byla způsobena určitá, třeba i nepříliš významná újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2179/2002, ze dne 22.4.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně Mgr. V. M., zastoupené advokátem, proti žalované Střední průmyslové škole (správně Střední průmyslové a umělecké škole a Vyšší odborné škole, příspěvkové organizaci) se sídlem v H., zastoupené advokátkou, o 91.866,- Kč s příslušenstvím, o žalobě pro zmatečnost podané žalobkyní proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. srpna 2001 č.j. 38 Co 177/2000-53, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 51 C 27/2001, o dovolání žalobkyně proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. června 2002 č.j. 1 Co 91/2002-38, tak, že usnesení vrchního soudu se zrušuje a věc se vrací Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 7.8.2001 č.j. 38 Co 177/2000-53 odmítl odvolání podané Střední průmyslovou a uměleckou školou a Vyšší odbornou školou se sídlem v H., proti rozsudku Okresního soudu v Hodoníně ze dne 17.1.2000 č.j. 4 C 484/99-35, kterým bylo žalované označeno jako "Střední průmyslová škola se sídlem v H." uloženo, aby zaplatila žalobkyni 91.866,- Kč a na náhradu nákladů řízení k rukám jejího zástupce advokáta 13.976,- Kč, a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Při svém rozhodování vycházel ze zjištění, že Střední průmyslová škola v H. byla zřízena s účinností od 1.1.1991 jako příspěvková organizace, že s účinností od 1.9.1996 byl název této organizace změněn na Střední průmyslovou školu a Vyšší odbornou školu a že s účinností od 1.7.1998 zní název této právnické osoby Střední průmyslová a umělecká škola a Vyšší odborná škola. Krajský soud dovodil, že odvolání podané Střední průmyslovou a uměleckou školou a Vyšší odbornou školou se sídlem v H. musí být odmítnuto podle ustanovení § 218 odst.1 písm.b) občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000, neboť

rozsudek okresního soudu zavazoval "žalovaného označeného jako Střední průmyslová škola se sídlem v H." a nebylo jím tedy rozhodováno o právech a povinnostech odvolatele. Protože ke změně názvu Střední průmyslové školy došlo ještě před podáním žaloby, nebylo možné uvažovat o procesním nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107 odst.1 občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000.

Žalobkyně se žalobou pro zmatečnost podanou z důvodu uvedeného v ustanovení § 229 odst.4 o.s.ř. domáhala, aby uvedené usnesení krajského soudu bylo zrušeno. Žalobu zdůvodnila tím, že Střední průmyslová škola se sídlem v H. a Střední průmyslová a umělecká škola a Vyšší odborná škola, se sídlem v H. jsou "jeden a týž subjekt", což nepochybně vyplývá zejména z toho, že mají shodné sídlo a identifikační číslo. Žalobkyně připouští, že v původní žalobě označila žalovanou "nepřesně", avšak tato vada mohla být na výzvu soudu odstraněna a v řízení mohlo být dále pokračováno.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 11.1.2002 č.j. 51 C 27/2001-17 žalobě pro zmatečnost vyhověl. Dospěl k závěru, že "Střední průmyslová škola se sídlem v H." není právnickou osobou odlišnou od "Střední průmyslové a umělecké školy a Vyšší odborné školy, se sídlem v H.", neboť z důsledku pouhé změny názvu právnické osoby nedochází "k zániku stávající právnické osoby a ke vzniku nové právnické osoby". Žalobkyně označila v žalobě žalovanou nesprávně jejím původním názvem a bylo povinností okresního soudu, aby ji postupem podle ustanovení § 43 občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 vedl k odstranění této vady podání; protože to neučinil, vydal rozsudek, kterým sice žalobkyni plně vyhověl, ale nelze jej "v exekučním řízení" vykonat, neboť žalovanou ve shodě se žalobou označil názvem, který "ke dni zahájení řízení již neplatil". Krajský soud jako soud odvolací měl o odvolání podaném proti rozsudku okresního soudu rozhodnout věcně; protože to neučinil, odňal žalované, "byť vadně v odvolání označené, realizaci jejího procesního práva domáhat se přezkoumání rozhodnutí nalézacího soudu nadřízeným soudem". Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7.8.2001 č.j. 38 Co 177/2000-53 proto muselo být zrušeno.

K odvolání žalované Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 26.6.2002 č.j. 1 Co 91/2002-38 usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu pro zmatečnost zamítl, a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 6.879,50 Kč a na náhradě nákladů odvolacího řízení 7.200,- Kč, vše k rukám advokátky. Odvolací soud dospěl k závěru, že k žalobě pro zmatečnost podané podle ustanovení § 229 odst.4 o.s.ř. proti usnesení odvolacího soudu o odmítnutí odvolání je legitimován pouze odvolatel. Protože žalobkyně odvolání proti rozsudku okresního soudu nepodala (a ani podat nemohla, neboť jí bylo zcela vyhověno), není oprávněna podat žalobu pro zmatečnost proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7.8.2001 č.j. 38 Co 177/2000-53; k této žalobě by byla legitimována žalovaná, která ji však nepodala. Žalobě pro zmatečnost proto nemohlo být vyhověno.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Namítá, že názor odvolacího soudu, podle kterého je k žalobě pro zmatečnost podané podle ustanovení § 229 odst.4 o.s.ř. proti usnesení o odmítnutí odvolání legitimován pouze odvolatel, není správný, neboť porušuje "rovnost postavení účastníků před soudem" a nemá oporu ve znění ustanovení § 229 odst.4 o.s.ř. Žalobkyně připomíná, že žalobu pro zmatečnost podala proto, že to byla "jediná možnost, jak dosáhnout toho, aby získala možnost navrhnout změnu v přesném označení žalované a tím titul pro výkon rozhodnutí"; v důsledku právního názoru odvolacího soudu "ztratila jakoukoliv možnost dosáhnout změny v rozhodnutí Krajského soudu Brno, kterým bylo odmítnuto odvolání žalované". Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 o.s.ř. a že jde o usnesení, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. b), § 238a odst.2 a § 237 odst.1 písm. a) o.s.ř., přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání sice není opodstatněné, že však usnesení odvolacího soudu je postiženo zmatečností.

Podle ustanovení § 229 odst.4 o.s.ř. žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení.

Žaloba pro zmatečnost představuje mimořádný opravný prostředek, který slouží k tomu, aby mohla být zrušena pravomocná rozhodnutí soudu, která trpí takovými vadami, jež představují porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, popřípadě je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo (zmatečností), jestliže je nejen v zájmu účastníků, ale i ve veřejném zájmu, aby taková pravomocná rozhodnutí byla odklizená, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou věcně správná. Žaloba pro zmatečnost podaná podle ustanovení § 229 odst.4 o.s.ř. je právním prostředkem ke zrušení usnesení odvolacího soudu, kterým bylo v rozporu se zákonem odmítnuto odvolání nebo zastaveno odvolací řízení.

Z obecného závěru, že k žalobě pro zmatečnost jsou legitimováni účastníci řízení, nelze dovozovat, že by žalobu pro zmatečnost mohl podat každý účastník řízení (kterýkoliv z nich). Z povahy žaloby pro zmatečnost jakožto opravného prostředku plyne, že ji může podat jen ten účastník, kterému nebylo rozhodnutím odvolacího soudu plně vyhověno, popřípadě kterému byla tímto rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jeho právech, jestliže ji lze odstranit zrušením žalobou pro zmatečnost napadeného rozhodnutí. Rozhodujícím přitom je výrok rozhodnutí odvolacího soudu, protože existenci případné újmy na právech účastníka lze posuzovat jen z procesního hlediska, nikoli podle hmotného práva, neboť pak by šlo o posouzení věci samé. Při tomto posuzování také nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení účastníka řízení, ale jen objektivní skutečnost, že rozhodnutím soudu mu byla způsobena určitá, třeba i nepříliš významná újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí.

Odmítl-li odvolací soud odvolání nebo zastavil-li odvolací řízení, mohla tím být - i kdyby usnesení odvolacího soudu bylo opravdu nesprávné - způsobena újma jen na právech odvolatele, neboť druhý účastník (ostatní účastníci) nemůže mít (uvažováno z objektivního hlediska) žádný zájem na tom, aby usnesení odvolacího soudu bylo zrušeno. Žalobu pro zmatečnost proti usnesení odvolacího soudu podle ustanovení § 229 odst.4 o.s.ř. je proto oprávněn podat jen ten z účastníků původního řízení, jehož odvolání bylo odmítnuto nebo o jehož odvolání bylo zastaveno odvolací řízení.

V posuzovaném případě výrokem usnesení krajského soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání žalované proti rozsudku Okresního soudu v Hodoníně ze dne 17.1.2000 č.j. 4 C 484/99-35, nemohla být žalobkyni způsobena žádná újma na jejích právech. Rozsudek okresního soudu totiž vyzněl v její prospěch a žalobkyně nemůže mít - objektivně vzato - žádný zájem na tom, aby byl na základě odvolání podaného žalovanou změněn nebo zrušen. Odmítl-li tedy krajský soud žalobou pro zmatečnost napadeným usnesením odvolání žalované, nevznikla tím žalobkyni újma na jejích právech, kterou by bylo možné odstranit zrušením napadeného usnesení.

Odvolací soud za této situace dospěl ke správnému závěru, že žalobkyně není v posuzovaném případě k žalobě pro zmatečnost podané proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7.8.2001 č.j. 38 Co 177/2000-53 legitimována a že oprávněna napadnout uvedené usnesení krajského soudu je pouze žalovaná, která však žalobu pro zmatečnost nepodala.

S názorem žalobkyně, že předmětná žaloba pro zmatečnost představuje "jedinou možnost, jak dosáhnout toho, aby získala možnost navrhnout změnu v přesném označení žalované a tím titul pro výkon rozhodnutí", nelze souhlasit.

Okolnost, že žalobkyně v žalobě projednávané u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 4 C 484/99 označila žalovanou názvem, který v době podání žaloby (tj. ke dni 26.3.1999) neužívala, představuje - jak správně dovodil též soud prvního stupně - vadu žaloby v označení účastníka řízení, která neumožňuje jeho přesnou identifikaci a o jejíž odstranění se měl soud pokusit postupem podle ustanovení § 43 občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000. Okresní soud to však, přestože uvedená vada vyšla za řízení najevo, neučinil a navíc nesprávné označení žalované převzal do svého rozsudku ze dne 17.1.2000 č.j. 4 C 484/99-35. Tím však bez dalšího nezpůsobil, že by rozsudek okresního soudu nebylo možné cestou výkonu rozhodnutí nuceně vykonat. Podle ustálené judikatury soudů (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.8.2001 sp. zn. 20 Cdo 1020/99, uveřejněné pod č. 25 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2002, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.2.1999 sp. zn. 21 Cdo 2101/98, uveřejněné pod č. 62 v časopise Soudní judikatura, roč. 1999) totiž vady v označení účastníků řízení v rozhodnutí, podle kterého byl navržen výkon rozhodnutí, nejsou na újmu jeho vykonatelnosti, je-li možné z něj bez pochybnosti dovodit, komu bylo přiznáno právo nebo uložena povinnost. Kdyby to však možné nebylo a rozhodnutí by proto bylo materiálně nevykonatelné ve smyslu ustanovení § 261a odst.1 o.s.ř., lze nápravu zjednat pomocí žaloby pro zmatečnost podané podle ustanovení § 229 odst.2 písm.c) o.s.ř. Právním prostředkem obrany žalobkyně pro případ, že by nebylo možné nařídit výkon rozsudku Okresního soudu v Hodoníně ze dne 17.1.2000 č.j. 4 C 484/99-35 pro chybné (nesprávné) označení žalované jako povinné osoby, tedy není žaloba pro zmatečnost podaná podle ustanovení § 229 odst.4 o.s.ř. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7.8.2001 č.j. 38 Co 177/2000-53, jímž bylo odmítnuto odvolání žalované proti rozsudku okresního soudu, ale žaloba pro zmatečnost podaná podle ustanovení § 229 odst.2 písm.c) o.s.ř. proti rozsudku Okresního soudu v Hodoníně ze dne 17.1.2000 č.j. 4 C 484/99-35.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné. Za dovolacího řízení však vyšlo najevo, že usnesení odvolacího soudu je postiženo zmatečností podle ustanovení § 229 odst.3 o.s.ř., neboť žalobkyni byla v průběhu řízení nesprávným postupem odvolacího soudu odňata možnost jednat před soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem ve smyslu ustanovení § 229 odst. 3 o.s.ř. se rozumí postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci procesních práv, která mu občanský soudní řád dává (například právo účastnit se jednání, činit přednesy, navrhnout důkazy apod.). O zmatečnost ve smyslu ustanovení § 229 odst. 3 o.s.ř. jde přitom jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv při rozhodování. Nejde-li o případ, kdy účastníku byl ustanoven opatrovník, ačkoliv k tomuto opatření nebyly splněny zákonem stanovené předpoklady, je důvod zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 3 o.s.ř. dán zejména tehdy, jestliže soud rozhodl bez nařízení jednání, přestože mělo být ve věci jednáno, nebo

jestliže soud věc projednal v rozporu s ustanovením § 101 odst. 3 o.s.ř. v nepřítomnosti účastníka.

Pro řízení o žalobě pro zmatečnost platí přiměřeně ustanovení o řízení v prvním stupni, není-li v ustanoveních § 235b a násl. o.s.ř. stanoveno něco jiného (§ 235a odst.2 o.s.ř.). Vyplývá z toho, že soud prvního stupně nemusí k projednání žaloby pro zmatečnost a k rozhodnutí o ní nařídít jednání, jen jestliže žalobu zamítá proto, že není přípustná, nebo proto, že ji podal někdo, kdo k ní nebyl oprávněn, nebo proto, že byla podána po uplynutí lhůt počítaných od právní moci napadeného rozhodnutí (srov. § 235f o.s.ř.).

K projednání odvolání proti usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost, nařídí předseda senátu odvolacího soudu jednání (srov. § 214 odst.1 o.s.ř.); jednání není třeba nařizovat pouze v případech uvedených v ustanoveních § 214 odst.2 a 3 o.s.ř.

V posuzovaném případě soud prvního stupně usnesením ze dne 11.1.2002 č.j. 51 C 27/2001-17 žalobě pro zmatečnost vyhověl a v souladu s ustanoveními § 235a odst.2 a § 115 odst.1 o.s.ř. nařídil k projednání žaloby a k rozhodnutí o ní jednání. Odvolací soud pak rozhodl o odvolání žalované proti tomuto usnesení, aniž by - jak je zřejmé z obsahu spisu - předseda senátu odvolacího soudu nařídil jednání. Předpoklady k rozhodnutí o tomto odvolání bez nařízení jednání uvedené v ustanoveních § 214 odst.2 a 3 o.s.ř. přitom nebyly splněny. Odvolací soud totiž nerozhodl o odmítnutí odvolání, o zastavení nebo přerušování odvolacího řízení nebo o zrušení usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 221 odst.1 o.s.ř., odvolání žalované nesměřovalo toliko do výroku o náhradě nákladů řízení, lhůtě k plnění nebo předběžné vykonatelnosti a účastníci se práva na projednání věci nevzdali a ani s rozhodnutím věci bez nařízení nesouhlasili. Bez nařízení jednání neumožňovalo odvolacímu soudu rozhodnout o odvolání žalované ani ustanovení § 214 odst.1 písm.c) o.s.ř., neboť usnesením soudu prvního stupně bylo rozhodnuto ve věci samé a - vzhledem k tomu, že jím nebylo rozhodnuto způsobem uvedeným v ustanovení § 235f o.s.ř. - nebylo podle zákona možné je vydat bez nařízení jednání.

Z uvedeného je proto nepochybné, že odvolací soud, který projednal odvolání žalované proti usnesení soudu prvního stupně a rozhodl o něm bez nařízení jednání, tím žalobkyni v rozporu se zákonem odňal možnost jednat před soudem. Dovolací soud k uvedené zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst.3 o.s.ř. ve smyslu ustanovení § 242 odst.3 věty druhé o.s.ř. přihlédl, i když nebyla uplatněna v dovolání.

Protože usnesení odvolacího soudu není správné, Nejvyšší soud České republiky je zrušil a věc vrátil Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem a § 243b odst.3 věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro](#)

předplatitele)

- Opomenuté vyjádření účastníka řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Služební poměr
- Svéprávnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Určitost sankcionované povinnosti
- Pohledávka
- Náhrada škody
- Náhrada škody
- Dražba (exkluzivně pro předplatitele)
- Insolvenční řízení a náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)